

Diploma-eisen Toervaardigheid Open Kano

Doelgroep en context

Het diploma Toervaardigheid Open Kano is bedoeld voor personen die in het bezit zijn van Open Kano A en zich willen toeleegen op het varen van toertochten in de Open Kano.

De Open Kano Veiligheidstest en het diploma Open Kano B zijn onderdeel van het diploma Toervaardigheid Open Kano.

De nadruk ligt op:

- Veiligheid
- Technische correct en doelmatig/relexmatig uitvoeren van de technieken en die toepassen onder diverse weer en water condities
- Inzicht in het Open Kanovaren
- Het voorbereiden van tochten
- Goed inschatten van de risicofactoren
- Tonen van leiderschap en verantwoordelijkheid.

De houd(st)er van dit diploma wordt geacht voldoende kennis en technieken bezitten om in een tandem- of solo open kano veilig tochten te varen:

- Op *stilstaand water* d.w.z. zonder stroming die invloed heeft op de snelheid of koers van de kano (bijvoorbeeld IJsselmeer, Grevelingen, Wieden, Weerribben, Waal, Linge, Prinsengracht) bij *gematigde weersomstandigheden* (tot en met windkracht 4 Beaufort en de golfhoogte maximaal 30 cm)
- De vaarder kan zwemmend de kant bereiken of vaart samen met een ervaren redder
- Op *licht stromend water* (bijvoorbeeld bepaalde trajecten van de grote riviern (Waal, Gelderse IJssel), de Grensmaas, de Dinkel of de Dommel (in ieder geval < wildwater 2). Getijde water en wildwater 2 vallen daar dus niet onder.

En tevens in staat is een groep van maximaal zes bezitters van minimaal Open Kanovaardigheid A te begeleiden op binnenwateren onder de bovengenoemde omstandigheden.

Kandidaten kunnen het diploma behalen solo varend of in tandem met een partner van gelijk niveau. Tandemvaarders worden echter individueel beoordeeld.

Voor jeugd geldt dat ze onder begeleiding een dagtocht onder de bovengenoemde omstandigheden mee kunnen varen, maar geen zulke tocht mogen leiden.

Richtlijnen voor toetsing

Beoordeling

Om het diploma Toervaardigheid Open Kano te verkrijgen, moet de kandidaat worden beoordeeld door twee Open Kano-instructeurs 3 Binnenwater B of hoger. De beoordeling bestaat uit de volgende onderdelen:

Praktijkexamen:

- Deze moet worden afgenomen op binnen water.
- De examiner beslist over de doorgang van examens indien de condities te rustig of te ruw zijn.
- De technieken en manoeuvres moeten allemaal op een 'vakbekwame' manier worden uitgevoerd.
- Kandidaten mogen hun peddeltechniek en veiligheidskennis bewijzen d.m.v. reeds behaalde Diploma's Openkanovaardigheid B en de Open Kano Veiligheidstest. Indien de examiner twijfelt aan de vaardigheden hierin beschreven, heeft hij/zij het recht de betreffende onderdelen opnieuw te toetsen.
- Het examen wordt in één keer afgenomen of als deelexamens. o.a.:
 - Varen bij wind en golven onder gematigde condities (windkracht 3-4 Beaufort met een golfhoogte van minimaal 10, maximaal 20 cm).
- Varen op stromend water (< WW 2)
- Varen op grote waterwegen (met verkeer)

Theorie-examen:

- Wordt schriftelijk (of in uitzonderingsgevallen mondeling) afgenomen.
- De theorietest kan voorafgaand of gecombineerd met het praktijkexamen worden afgenomen.

Tochtersvaring en het leiden van een dagtocht

- Wordt beoordeeld aan de hand van een ingevuld logboekformulier (eigen verslag) evt. geparafeerd door een meevarend Open Kano-instructeur Binnenwater
- Het leiden van een dagtocht, kan evt. in de praktijk getoetst worden tijdens een van de verplichte tochten
- Voor jeugdigen kunnen aangepast eisen gelden (zie de toelichting hieronder)

Een kandidaat mag op dezelfde dag zowel in solo als in tandem geëxamineerd worden. Het zijn dan twee aparte praktijkexamens en één theorie-examen.

Diploma

Als alle praktijkonderdelen en theorie-examen voldoende zijn en de ervaringseis is behaald, ontvangt de kandidaat het diploma Toervaardigheid Open Kano met de aantekening 'Solo' of 'Tandem'.

Toelatingseisen

De kandidaat is in het bezit van het Diploma Open Kano vaardigheid A.

De kandidaat dient passend uitgerust te zijn voor de alle aspecten van het examen en uithoudingsproef.

Boot en uitrusting

Algemeen

- De uitrusting moet voldoen aan de vereisten voor het vaarwater waarop men vaart.
- De kandidaat presenteert zijn/haar uitrusting voor inspectie voorafgaande de test.
- Geleend/gehuurd materiaal wordt beschouwd als eigen materiaal
- De test moet worden afgenomen met een boot en uitrusting, die geschikt is voor alle aspecten van de test.
- De benodigde spullen voor de dagtocht(en) moet men in de kano vastmaken op de juiste manier

De uitrusting samengevat

- Kleding geschikt voor het varen van kanotochten bij de heersende temperatuur. Vaarkleding moet isoleren en beschermen, zowel boven als in het water;
- Een geschikte kano die volgelopen blijft drijven
- Peddel(s);
- Boeg- en heklijnen, veilig opgeborgen, 1.5-maal de bootslengte, bestaand uit drijvende lijn, > 5 mm doorsnee;
- Reservepeddel;
- Zwemvest, strakzittend, goed werkend met voldoende drijfvermogen;
- Reparatie tape, een simpele EHBO-set en isolatiemateriaal;
- Goede reservekleding incl. handdoek, geschikt voor de heersende condities;
- De uitrusting moet droog tijdens de test worden vervoerd. De examinator mag een kandidaat afwijzen, wiens uitrusting als gevolg van omslaan te nat wordt;
- Winddichte regenjas of anorak met waterdichte hoofdbedekking. Een wollen muts wordt aanbevolen;

Tijdens de tochten moeten ook warme drank of een uitrusting om hete drank te maken en noodrantsoen (apart verpakt) meegenomen worden;

Eisen Praktijk

De kandidaat moet aan alle eisen van Openkanovaardigheid B en de Open Kano Veiligheidstest voldoen, aangevuld met:

1. Inzicht
2. Peddelzijde en positie in de boot (boeg en hek)
3. Bij tandem peddelslagen op elkaar afgestemd en gelijktijdig
4. Manoeuvreren
5. Varen bij wind en golven
6. Varen op stromend water
7. Varen met overige verkeer

Toelichting Praktijk

Zie de toelichting praktijk van het diploma Open Kano B en van de Open Kano Veiligheidstest

1. Inzicht

Bij de boordeling voor het diploma Toervaardigheid Open Kano Toervaardigheid wordt de eigen vaardigheid qua techniek en ook qua inzicht getoetst. Opdrachten worden zo ruim geformuleerd dat er verschillende oplossingen mogelijk zijn. Dit geeft de kans om de mate van inzicht te toetsen. De vaarder(s) moeten blij geven dat zij externe omstandigheden doorlopend juist inschatten.

2. Peddelzijde en positie in de boot (boeg en hek)

1. Kandidaten moeten alle technieken beheersen aan beide zijden van de boot
2. Tandem-kandidaten worden verondersteld de technieken te beheersen zowel als boegvaarder als hekvaarder. Indien noodzakelijk, dit alleen vanwege de verkeerd lastigheid van de kano, mag er ook worden gewisseld van kanopartner. Dit in overleg met de examinator.

3. Bij tandem, peddelslagen op elkaar afgestemd en gelijktijdig

Alle voorwaartse slagen worden gecombineerd met correctie- en stuurslagen en met de juiste dosering afgestemd op elkaar. Beidevaarders houden de kano in de gewenste vaarrichting. Bij alle manoeuvres peddelen tandemvaarders synchroon.

4. Manoeuvreren

Manoeuvres kunnen worden gemaakt in velerlei combinaties, zowel naar links/linksom om als naar rechts/rechtsom. Kandidaten moeten blijgeven dat ze intuïtief kiezen voor een juiste oplossing. Slagen zijn niet vastgelegd en kandidaten moeten zinvolle combinaties van correct uitgevoerde peddelslagen kiezen. Alle slagen moeten in reflex worden uitgevoerd en de juiste combinaties van slagen vloeiend in elkaar overgaan.

5. Varen bij wind en golven

1. Op een reeks opgedragen koersen accuraat kunnen varen, met de boot onder controle en gebruik makend van de juiste trim en vaartechnieken, o.a.
 - a. Tegen de wind/golven in
 - b. Wind van opzij en/of schuin van voren
 - c. Met de wind/golven vanachter en/of schuin vanachter
2. Drift compenseren door een z.g. zijwind traverse.
 - a. Naar een aangegeven doel varen zonder significant af te drijven
 - b. Weten op koers te blijven d.m.v. een peiling, bij voorbeeld een z.g. transitopeiling ("twee torens achter elkaar") of met gebruik van een kompas koers
3. Kaatsende golven herkennen en opvangen

6. Varen op stromend water

1. Een veilige plek (keerwater/kribvak) kunnen herkennen, bereiken en weer verlaten: leunen
2. Een overhangende boom (o.i.d.) in de buitenbocht kunnen ontwijken
3. Een plotseling opdoemend obstakel midden in de stroom kunnen ontwijken
4. Traverseren (voorwaarts en achterwaarts)

7. Varen met overig verkeer:

1. Inspelen op overige scheepvaart
2. Drukbeveren vaarwater oversteken
3. De voorrangregels toepassen
4. Een vaargeul correct oversteken
5. Golven van schepen op een juiste wijze opvangen, zowel op de boeg als in het hek van de kano

8 Opmerking

De examinator kan tijdens de praktijkexamen theorievragen stellen over de plaatselijke omstandigheden (bij voorbeeld over toepassing van de vaarregels, het weer, golven en stroming)

Eisen theorie

De kandidaat moet aan alle eisen van Open Kano B en de Open Kano Veiligheidstest voldoen, aangevuld met:

1. Algemeen en veiligheid
2. Invloed van weersverschijnselen
3. Varen op stromend water
4. Demonstratie van knopen

Toelichting theorie

Zie o.a. de toelichting theorie van het Diploma Open Kano vaardigheid B en van de Open Kano Veiligheidstest.

Algemeen en veiligheid

1. Algemene kennis over toerkano's, peddels en hun materialen
2. Wat te doen bij omslaan
3. Gedragsregels
4. Risico van het peddelen in winterse omstandigheden
5. Veiligheidsmaatregelen, in het bijzonder m.b.t. de openkano op binnenwater
6. Plaatselijke wateren, condities en weersomstandigheden
7. De juiste voorbereidingen voor een tocht op groot open water
8. Alle vaarregels uit BPR en RPR met betrekking tot de kano
9. Belangrijkste borden en bakens
10. Potentiele aanvaringskoersen te herkennen en weten hoe te handelen
11. Een vaargeul oversteken
12. Varen op water met sterke beroepsvaart
13. Gebruik van een waterkaart te demonstreren, (vlucht)routes herkennen
14. Aandachtspunten bij het voorbereiden van een toertocht

Invloed van weersverschijnselen

1. Kennis van de schaal Beaufort tot windkracht 5
2. De windsterkte tot 5 Beaufort kunnen inschatten aan de hand van kenmerken op het land en op het water
3. De invloeden van wind op een breed wateroppervlak kunnen beschrijven, o.a.
 - a. Definities hoog en lage wal, golfhoogte, golflengte
 - b. Het ontstaan van golven, effect van strijklengte
 - c. Weerspiegelde golven (clapotis) bij lage wal
 - d. Effect van wind tegen stroom
 - e. De relatie tussen golven en diepte, waarom golven breken, gevaar van brekende golven
4. Het weerbericht, weerwaarnemingen en voortekenen van plotselinge weersomslagen (onweer, zware windvlaggen) kunnen interpreteren en de juiste conclusies trekken over de veiligheid en uitvoerbaarheid van (het doorzetten van) een voorgenomen tocht.
5. Kennis van het effect van wind op de boot, oploeven, afvallen, drift
6. De voor- en nadelen van het z.g. kruisen in golven kunnen beschrijven (zigzagkoers volgen, max ± 30 graden t.o.v. de wind)

Varen op stromend water

1. Schatten van stroomsnelheden en richtingen
2. Karakteristieken van wildwater 1 en 2.
3. De stroming van het water rond vaste obstakels; de begrippen hoofdstroom, keerwater, keerstroom, wals
4. Karakteristieken van bevaarbaar en niet bevaarbaar stroomversnellingen en stuwen
5. Wat te doen bij omslaan in stromend water
6. Bij tandem: volgorde van in- en uitstappen

Demonstratie van knopen

1. Paalsteek;
2. Achtknoop;
3. Mastworp (op slip);

Ervaringseis

De kandidaat moet deelgenomen hebben aan op z'n minst drie dagtochten op verschillend water (bij voorbeeld op de grote rivieren, klein stromend water, meren).

De tochten dienen tenminste 3 uur vaartijd te bevatten met een gemiddelde vaarsnelheid ten opzichte van het water van 5 km/ uur (tandem) of 4 km/uur (solo), met één pauze waarin de kandidaat zorgdraagt voor eigen meegebracht eten en drinken. Dit in de bootsoort waarvoor hij/zij examen doet.

- Eén der tochten moet een traject bevatten op open water waar de wind vrij spel heeft, waarbij de praktijkvaardigheden genoemd onder “Varen bij Wind en Golven” kunnen evt. worden getoetst, d.w.z. bij windgracht 4 Beaufort en een golfhoogte van ~ 20 cm
- Eén der tochten moet op licht stromend water ($WW < 2$), waarbij de praktijkvaardigheden genoemd onder “Varen op Stromend Water” kunnen evt. worden getoetst.
- Tijdens een der tochten heeft de kandidaat duidelijk de leiding en wordt daarop getoetst.
- Voor jeugdigen kunnen aangepast eisen gelden. De examinerator mag de eisen aanpassen, m.b.t. de vereiste vaartijden en/of afstanden. De aanpassing geschiedt met de volgende formule: eis voor de jeugd = eis volwassene * (leeftijd/18). Voorbeeld: een twaalfjarige moet dus drie dagtochten van minimaal twee uur varen, t/m windkracht 3 Beaufort

Leiderschap

Een van de verworvenheden van het Diploma Toervaardigheid Open Kano door volwassenen is dat men mag optreden als leider van een dagtocht. Een tochtleider moet, behalve over de nodige praktische vaardigheden, over een aantal eigenschappen beschikken. Bij de beoordeling van leiderschap wordt gekeken naar de volgende facetten:

1. Goede theoretische kennis;
2. Goede praktische vaardigheden;
3. Voldoende eigen conditie;
4. Voldoende vaarervaring;
5. Weten waar je mee bezig bent (zelfverzekerdheid);
6. Sociale vaardigheden;
7. Communicatieve vaardigheden;
8. Organisatietalent;
9. Rekening houden met de wensen van de deelnemers;
10. Kunnen improviseren;
11. Inschatting maken van risicofactoren;

Geldigheid

Dit document en de bijbehorende definities zijn geldig voor de duur van twee jaar, waarna evaluatie en eventuele bijstelling volgt. De geldigheid gaat in op 1 januari 2019

Literatuur

Nederlandstalig literatuur

- Barends, Dirk, De open kano, De Vrieseborch, Haarlem, ISBN 90-6076-385-8
- Barends, Dirk, Algemene Techniek Kanovaren (Instructeurs handboek, vaak bijgewerkt) en veel andere nuttige informatie over openkano varen zijn te vinden op <http://sites.google.com/site/barendsnoot/>
- Barends, Dirk et al., Kanovaren. Materialen en technieken, Op Pad Buitensport Handboek, ANWB, Den Haag, ISBN 90-18-00428-6 (evt, tweedehands)
- Voorbeeld: Hoofdstuk 9 uit het boek “Kanovaren op Ruim Water” door Elko Knobbe (1991).
- De kano-relevante delen van het ANWB Wateralmanak 1

Engelstalig

- Andrew Westwood: Canoeing, The Essential Skills and Safety, 2^e Edition 2012, Fox Chapel Publishers International Ltd./Heliconia Press, ISBN 13: 978-1-896980-69-0. Bijbehorend DVD, Publisher: Fox Chapel, DVD edition ISBN: 978-1-896980-64-5
- Ray Goodwin: Canoeing, 2^e Editie 2016, Pesda Press, ISBN13 978-1-906095-54-3, http://www.raygoodwin.com/RayGoodwin.com/The_Book.html